

Пам'ятаймо про Україну!

ВБИТО УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Чернівці, Україна. — Невідомі злочинці вбили українського журналіста Віктора Фреліха, який розстежував причини епідемії тасманської хвороби, котра шість років тому охопила місто Чернівці, адміністративний центр української Буковини.

Місцеві газети повідомили, що за півмісяця до смерті В. Фреліха говорив своїм друзям, що за висуною ним «військової версії» чернівецької хвороби йому доведеться «дорого заплатити».

Жертвами лихомого захворювання, причиною якого, найбільш ймовірно, були якась дуже отруйна речовина, стали сотні мешканців міста. У 175 дітей зовсім поновило волосся на голові.

Українська генеральна прокуратура прийшла до висновку, що проти журналіста здійснено терористичний акт і порушила відповідний кримінальний справу.

„Зорепад” та „Львів'яни” виступатимуть на Союзівці

Ансамбль „Зорепад”.

Джерзі Сіті, Н. Дж. (А. Воробець). — Вже 11-й рік підряд Український Народний Союз святкує День Батька на Союзівці.

В неділю пополуночі, 18-го червня ц. р., відбудеться мистецька програма, в якій виступить танцювальний ансамбль „Зорепад” із Ватервіллі, околиці Облані, Н. Й., під керівництвом Ном Пріям-Богачевської. Танцювальний ансамбль існує вже від 1976 року. Він вже виробив собі славу щорічними виступами на міжнародних та українських фестивалях в околиці ньюйоркської столиці, наприклад, в Галсон Ривер фестивалі, Різдяном фестивалі міста Трой та інших. Молоді танцюристи з охотою окупають нагаду виступити перед публікою на Союзівці.

Підготовляється фільм про гетьмана І. Мазену

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Комерційний директор фірми „Стиль” і доволитий спортивний радіокоментатор Оліян Кордіак появляється в нашій редакції напередодні Перелодіємоборі Спортвогво Джембюрі у Філадельфії, запрошений взяти в ньому участь, але у нас він приходить в іншому характері. У нього письменна повноваження від Акціонерного Товариства „Ласст” у Львові вести усі потрібні переговори у справі інвестицій та поширення акцій, випущених до фінансування історичного фільму „Летман Іван Мазена”, що його починає продукувати кінофірма „Воля ХХ” у Києві.

Для нас було новиною почути про плани такого історичного фільму, який з'являється підготував кінофірма „Воля ХХ”, що її очолює відомий народний артист України Іван Мазенко. Як нас інформувує Е. Кордіак, сценарій до фільму на-

ГОЛОВА МІСЦІЇ ОБСЕ ВІДВІДАВ КРИМ

Симферопіль (УНАР). — Тут у середу, 31-го травня, на сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим перед депутатами виступив керівник місцї Організації безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЕ) в Україні Андрас Кольтшоттер. У своїй 40-хвилинній промові він говорив про „безсумнівну позитивну досягнення” зустрічі у містечку Льюкарно, Швейцарія, куди були запрошені представники Верховної Ради України та парламентаристів Автономної Республіки Крим.

„Це початок того шляху, що приведе до стабільності у Криму. Ми відкрито дошли до діалогу. Вам потрібно скоротитися з тим моментом, щоб проаналізувати над текстом нової кримської конституції, продовжити переговорний процес на найвищому рівні”, — сказав Кольтшоттер і закликав кримських парламентаристів відкинути рішення про проведення кримського референдуму, яке вони планують на 25-го червня. Він сказав, що, за словами О. Мороза, розпуск кримського парламенту не передається ОБСЕ зашквочена в участі у цьому процесі. Однак зазначає: „Ми можемо поставити знаки на дорозі, але подорож здійснити ви повинні самі”.

На його вступ у Верховній Раді автономії були гучні оплески, але не всі депутати схвально зареагували на його рекомендації. Наприклад, депутат від фракції Курульт, журналістка Лілія Бурджурова сказала: „Цей виступ показав незацікавленість і вищі українські влади, а обстоєте перш за все інтереси ОБСЕ. Він розвужає що проблему, щоб потім показати лаври”.

Верховна Рада Криму ухвалила постанову про те, щоб погодитися з пропозицією Верховної Ради України та відмінити референдум щодо затвердження конституції Криму. Вирішено підготувати новий проект конституції на базі закону України з 30-го червня 1992 року про розмежування уповноважень. Повернувшись до Києва, Андрас Кольтшоттер виявив, що в центрі уваги преси є його кримський виступ, поширений агентством „Інтерфакс-Україна”. Згадане агентство повідомило, що Кольтшоттер закликав кримчан створити узгоджувальний орган для відновлення порозуміння між Києвом і Симферополем і цей узгоджувальний орган „повинен бути вище за Верховну Раду України”. У зв'язку з цим повідомленням, першим заступником міністра закордонних справ України в інтерв'ю агентству „Інтерфакс-Україна” п'ідав критичні зауваження, зазначивши, що він вийшов за межі не лише мандату місцї, але й за межі інтерв'ю ОБСЕ.

На пресовій конференції 2-го червня А. Кольтшоттер спростував повідомлення „Інтерфакс-Україна”, пояснивши, що кримські газети його виступи беззастовідно висловлювали, і цей факт є підтвердженням, що він дійсно не говорив, а з агентством „Інтерфакс-Україна” сталося непорозуміння. Кольтшоттер сказав, що висловив рекомендацію утворити узгоджувальний орган, який діяв би до створення Конституційного суду в Україні. Це не обов'язково має бути юридичний орган, але такій, до якого надходили б звернення і вони були б вислухані і вирішені в політичному плані. ОБСЕ могла б бути присутньою в такому органі, якщо б таке бажання висловила українська сторона. Кольтшоттер спростував повідомлення, будучи він твердив, що такий орган має бути „вищий” за Верховну Раду України.

РЕД. Ф. СУХОНІС В НТШ

Нью Йорк. — Науковець Товариство і Шевченка в Америці вчаштвове доповнів редактора місячника „Ворістек”, керівника Телівізіонного Об'єднання „Відродження” і Дніпропропетровського Філадельфії Сухонова, на тему „Проблеми телебачення і преси в Україні”. Доповідь відбудеться у суботу, 10-го червня, в НТШ, 63 Червотарна аве. в Нью Йорку. Початок о год. 5-й вечора.

Львів. — Як інформувує кореспондент „Пост-інформ” Ю. Тимчук, російські кредитні картки на території західних областей України себе не виправдали. Вони були популярні у східних областях, де багато людей працюють у Москві. Західноукраїнські підприємці орієнтовані на Україну або держави Східної Європи. Тому Приватбанк вирішив користуватися картовкою системою VISA („Віза”). Ними можуть користуватися особи, які мають на рахунок не менше 1,000 дол.

Проходить екологічна конференція в ООН

Нью Йорк. — Вплив довкілля і його деградації на стан здоров'я людини буде предметом міжнародної конференції, що відбудеться в днях 8-го і 9-го червня тут в квартирі ООН.

Цю четверту з черги річну конференцію п. з. „Здоров'я в метрополісах” приготував Світова передача інформації, міжнародна неурядова організація, асоціація України у Вашингтоні, який є спеціально ознаменений і доповідями проблемами як колишній міністер доповідів. Вступ на конференцію від уряду Бразилії й Місія до ООН в Нью Йорку. Головною темою серії панелі є встрах зачещення повітря в містах і його небезпека для людського здоров'я, що діє протягом у неухах очей, шкіри, дихальних і кардіо-васкулярних, з урахуванням специфічних умови в поодиноких країнах, наприклад, в містах Бразилії, Африки, Філіппін, Східної Європи та інших. Одним із сильно зачещених міст є столиця України, про що гортворитиме доповідь з Києва.

Програма дводенної конференції: четвер — від год 2-ої до 5:30 — панелі, а ввечері прийняття гостиміте амбасадор Бразилії Л. Н. С. Аморім; п'ятниця — від год 10-ої до 1-ої, сесія закінчиться полуденним в ресторані ООН.

СПІВАЗКИ З УКРАЇНИ В ПАСЕЦЬКУ

Пасецьк, Н. Дж. — Українська Кредитова Кооператива Нью Джерсі та Українська Центральна в Пасецьку спонсують концерт співазки з України Марії Гірської (сопрано) та Олега Чмира (баритон), який відбудеться 7-го червня в Українській Центральній, 240 Говн аве. в Пасецьку, Н. Дж. Початок о год. 8:30 вечора. Вступ — 10 дол. Весь дохід призначено на українських олімпійських змаганнях.

У СВІТІ

МІНУЛОЇ НЕДІЛІ в руках боснійських сербів залишилося ще понад 250 полонених нині вояків і старшин з мирнощесних сил ООН. Сербі обіцяють їх звільнити у найближчі дні. В суботу, 3-го червня, вони випустили 121 вояка з контингенту „Глобуліш шоломів”, захоплених минулого тижня. Також у суботу 12 голландських вояків ООН змушені були залишити свою вагу поблизу Сребрениці, яку втримують урядові боснійські війська і яка номінально перебуває під протекторатом ООН. Це сталося після того, як боснійські серби відновили інтенсивний артилерійський обстріл Сребрениці.

„ЖОДЕН ПТАЛІНСЬКИЙ ВОЖК не ступить на боснійську землю”, — заявив міністер оборони Італії Доменіко Корчоне, коментуючи рішення країн НАТО та Європейського союзу про створення багатонаціональних сил швидко реагування у колишній Югославії. Він сказав, що Італія далі зійснознатиме тилову підтримку операцій НАТО, а також надаватиме необхідну медичну допомогу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЕКОНОМІСТ Джедрей Франкел і професор з Парняж Шарль Виплоч висунили пропозицію, щоб східноєвропейські країни задля досягнення фінансової стабільності вже тепер впровадили в обіг євро, умову валюті однією, яку застосовували в середині Європейського союзу. Карбування монет і друкування грошевих купюр, денонімованих в євро, надало б, на думку згаданих вчених, новий імпульс Європейському союзові до валютної інтеграції. В цьому випадку кредитно-грошева політика тієї східноєвропейської держави, яка приймає євро, визначатиметься європейською валютною інституцією, що тепер постає — Центральною банком Європи. Тобто спочатку він виробує свої ідеї на сході Європи, перш ніж впроваджувати їх на заході континенту.

ЯПОНА ПЕРЕДАЛА обіщану гуманітарну допомогу на суму 125 міль снів потерпілим від землетрусу мешканцям російського острова Сахалін. Крім того, Міністерство освіти Японії виділило 7,4 міль снів для 10 японських вчених, які мають дослідити природу і механізм дії землетрусів на півночі Сахаліну. Тим часом японський парламент в найближчі дні має прийняти резолюцію з вимогою до Росії повернути частині острови Курильської мережі, історично японську територію. Депутат від соціал-демократичної Талатою Акківа виступив проти резолюції, бо „не є етичним однією рукою допомагати сахалінцям, а другою порувати територіальну проблему”. Однак Коуске Вагара, голова комісії, яка виправдовувала проєкт резолюції, сказав, що „парламент готував цей документ задля того до землетрусу і нема причин його не приймати”.

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК цімї днями встановлено в Катинському лісі, на місці масових розстрілів польських старшин воєвськими енкаведистами. Жалобне виставило Службовою, яку провів польський кардинал Юзеф Глемз. Виступаючи на пріє, президент Польщі Лех Валенса сказав: „Ми стоїмо на землі страждальців і смерті. Тасмїна злочинів скована під піском і глиною, але вже понад півстотічкря ми чумо, як кричить ця земля. Її нічий крик прорвався крізь брехню, терор, змову замовчування”.

ГОЛЛЯНДСЬКА державна служба безпеки оприлюднила звт, в якому стверджується, що серед ста організацій злочинних груп у країні найбільш помітною і небезпечною є російська мафія. Сфери її інтересів, крім відмивання незаконно нажитих грошей, складають проституція, мабуть викрадення дорогих авт, рекетство та нелегальна імміграція. Особливо активно російські мафіозі діють в Амстердамі, столиці Голляндії.

ХОРВАТСЬКІ СЕРБИ ПРОСЯТЬ ДОПОМОГИ В ООН

Сараєво, Боснія. — Ситуація на території колишньої Югославії залишається дуже напруженою у зв'язку з тим, що хорвати продовжують наступати на хорватських сербів в районі міста Кінія, яке хорватські серби проголосили своєю столицею.

Лідер хорватських сербів Милан Мартич остеріг, що бомбам знищить всі хорватські міста, якщо хорвати не перестануть обстрілювати сербські населені пункти. Боснійські серби, які на пораді президента Сербії Слободана Мілошевича звільнили 121 закладника з числа вояків ООН, дали слово, що решта затриманих нині „глубіш шоломів”, а канський військовий літак Ф-16. Чи летун залишився живий і де він тепер, ніхто не може сказати. НАТО не може сказати, чи виступить НАТО для повторних атак проти сербів у Боснії.

Хорвати намагуються перестати стратегічно важливу дорогу, яка зв'язує контрольовану сербами хорватську територію зі сербською частинною Боснією. Тому хорватські серби вимагають негайного військового втручання ООН.

Як уже повідомлено в районі Бани-Луджи боснійські серби збили ракетку американський військовий літак Ф-16. Чи летун залишився живий і де він тепер, ніхто не може сказати. НАТО не може сказати, чи виступить НАТО для повторних атак проти сербів у Боснії.

Мистецькі карточки Я. Гніздовського — акція допомоги

Вашингтон. — Національний Екологічний Центр в Україні з активною допомогою Товариства американських Літків і його галузі п. з. „Глобал реліф”, координатором якого є Христина Соєнівська, розпочали проект нову акцію допомоги в зоні, що потерпіла дуже сильно від атомного вибуху в Чорнобиль, а це на Поліссі. Ця нова акція не перша, що в ній допомагає „Глобал реліф”. В Карпатах посажено 3,000 дерев в пам'яті Національного Платуну д-ра Юрія Старосольського, який відбудеться 7-го червня в Українській Центральній, 240 Говн аве. в Пасецьку, Н. Дж. Початок о год. 8:30 вечора. Вступ — 10 дол. Весь дохід призначено на українських олімпійських змаганнях.

В АМЕРИЦІ

З ВАШІНГТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що Конгресом покладена додаточна комісія вквортці запропонує зниження на одну третину законної імміграції до США та зміну пріоритетів у наданні в'їзних віз. Нови пропозиції, що їх уважають найбільш змінюю імміграційних правил за останніх 40 років, будуть подані для розгляду і схвалення Конгресу ще до кінця цього місяця. Деякі члени ларода комісії для справ імміграційних реформ, очолювана конгресменкою Барбарою Джордан з Тексасу, опирає свої рішення на зародку родини — батьків і дітей. Для батьків американських громадян і дітей нижче 21 року віку не буде, але вже серіє, брати чи повнолітні діти будуть допущені тільки за потреби їхнього фаху. Крім того, також зв'язує відтату припинення дозволу для в'їзду чоловіків і жінок чи малолітніх дітей тих, які мають легальний статус жителя США.

ВІДОМА ВЖЕ МАБУТЬ В ЦЕЛОМУ світі розправа О. Джей Сімсона, яка за останні місяці набрала характеру всекращого спектаклю з усіма потрібними для цього обладнаннями та персонажами. Тому не було нічого дивного і в тому, що серед них є також і офіційний киньовод повіту Лос Анджелес, де проходить розправа. Один із членів Ради керівників повіту Майкл Антонович вирішив підготувати скільки саме коптуватиме платіжні роздатку ця розправа. Отже за його підрахунками до кінця травня розправа О. Джей Сімсона коштувала 4,986,167 дол. і зростає з кожним місяцем приблизно на один міль дол. Це покисло найбільш дорогою розправою у повіті Лос Анджелес.

З КОЖНИМ ДНЕМ РОЗПРАВА О. Джей Сімсона найбільш криваві своїй жертви. Поминанням оскарженого і членів лави кримінальній сагунла вона також і з сторону прокуратури. Один із прокураторів, негр Кристофер Дарден, сказав що „соромиться того, що є частинною прокуратури цієї розправи”. Виявляється, що вплив цієї розправи на особисте життя осіб пов'язаних з нею є таким важким, що лекому не вистачає сил для боротьви. Психічний тиск є таким, що К. Дарден починає мати сумніви не тільки щодо судової системи в цілому, але найперше до себе, як майбутнього працівника правосуддя.

У НЕДІЛЮ, 4-ГО ЧЕРВНЯ, сенатор Роберт Дол підтвердив, що в Сенаті є достатньо голосів для того, щоб затвердити кандидатуру д-ра Трей Фостера на становище генерального лікаря США. Оскільки, якщо опоненти кандидата зберуть 41 голос, тоді на справу може набратися людина іншого вигляду бо потрібно 60 голосів для того, щоб зупинити гальмування на прийняття рішення, котре навхвалів вчинити сенатор Філл Гресс, республіканський сенатор з Тексасу та кандидат у президентських виборах 1996 року.

АКТОР КРИСТОФЕР РІВ, який тому тиждець внашні з копія пошкодив собі хребет і є спаралізований, перейшов операцію хребта, що на думку лікарів дасть йому змогу сидіти. З планами згаданої операції була затримка, бо пацієнт хворів на запалення легенів. Можливість сидіти поліпшить його відвід і не допустить до повторного захворювання на запалення легенів.

СВОБОДА **СВОБОДА**
 FOUNDED 1993

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montclair Street, Jersey City, NJ 07310.

Svoboda: (201) 434-0237 UNА: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік \$55.00, на півроку \$32.00, на 3 місяці \$17.00. Для членів УНСЮозу \$30.00 річно. За кожну зміну адреси-\$1.00. Чеки i "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Завдання українського радіо

Від 16-го травня діє Національна Радіокомпанія України (НРУ), яка відініє не пов'язана з телевізійною. Вона здійснює передачі на трьох загальноукраїнських радіоканалах і на каналі всеукраїнської служби радіо "Україна".

До редакції "Свободи" уже надходять листи з обуренням за приводу того, що радіо "Україна" в певні години перетворюється російською мовою. З цього приводу варто нагадати, що Бі-Бі-Сі, "Цімо-Цімо" та інші радіостанції, відомі післявоєнським громадянам як "ворожі голоси", свої програми передають тією мовою, яку розуміють у країні, куди спрямовуються радіопередавання. Подібну мову тепер має і українське радіо, бо на території колишнього СРСР люди про Україну знають тільки те, що говорить про неї Москва. А це, здебільшого, викривлені, сфальшовані та неправдиві інформації. Отже мільйони слухачів за межами України часто думають про неї погано через те, що неправильно інформовані.

Національна радіокомпанія поставила за мету прорватися в інформаційний простір СНД і світу, щоб давати правдиву інформацію усім, хто її хоче знати, але не розуміє російської мови. Боже донедавна світ належав СРСР Росією і закордонні дипломати та журналісти вивчали тільки російську мову. Під час першого візиту в молодшу незалежну Україну колишній американський президент Джордж Буш був дуже здивований, що його перекладачі не розуміють вступів і не можуть його перекласти. Так він довідався, що на території зруйнованої імперії живуть різні народи з власними мовами.

Закордонні журналісти і досі часто вишукують інформацію про Україну в російських радіо і телевізійних передачах та в російських газетах. За таких умов Україна має сама подбати про інформування світової аудиторії, запровадити радіопередавання не лише російською мовою, але й англійською, німецькою та іншими мовами.

Президент Національної Радіокомпанії України Володимир Резніков розповів, що в Україні сьогодні діє сім недержавних радіостанцій, тому тепер доводиться працювати в умовах конкуренції. Крім того, газети подорожчали і не всі можуть їх купити, а радіо є найбільш доступним засобом масової інформації. Незалежні українські радіостанції, українське радіо значно збільшило об'єм інформаційних передач. Перший канал працює від 5:30 до 1-ої години ночі. На програмі "Промінь" збільшено число українських програм. Третій канал переважно готує культурологічні програми. Введено авторські програми. За словами Резнікова, в майбутньому колектив хоче домогтися, щоб радіо сприймалося як засіб формування політичної еліти. На його думку, "крім державного радіо, цього зробити німа команда".

Резніков 13 років працював на керівних посадах в радіо і має намір вивести українське державне радіокомпанію на новий рівень. "Я глибоко переконаний, що на державному радіомовленні треба врахувати більше факторів при висвітленні суїт процесів. Зокрема, і те, що ми фінансуємось за рахунок платників податків, а отже повинні брати до уваги наявність у них діаметрально протилежних поглядів... Українському радіо потрібна конвергенція, що дає нову якість". (Конвергенція — поступове зближення, врівноваження, об'єднання інформації та аналізи). Проздучуючи повідомлення з усвідомленням, зрозумілим, радіо сприятиме інтелектуальному розвитку аудиторії. Відповідальність за передачі буде персональна, хоча програмово-адміністративна рада і буде певною мірою співпрацювати стратегію творчого розвитку. "Я ніколи не відзначав зайвим демократизмом, — зазначив президент Національної радіокомпанії України, — але, коли справи йдуть добре, то ніхто не питає якими засобами цього досягнуто".

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листа паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбіжності (декоті розділи) шматками великими літерами. Направді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було допоратити речення, якщо зайва потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти діе після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити вому. Просимо дискусувати податки повні імені і прізвища у своїх матеріалах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійськомому і по-українськомому. — Редакція.

Емілія Смалко

ПРЕСА — ЦЕ ЖИТТЯ НАРОДУ

складати черенки ще раз. І гірники чи інші чорнороботи, які працювали за морщини, не маючи ніяк впливу, ані соціального забезпечення, а якось втримували той Союз і ту "Свободу".

Знаємо ми всі, що є господарська криза. Багато підприємств закрито, багато навіть американських забезпечених і незабезпечених компаній скорочуються чи переходять на якийсь інший рід активності. Як згадував нам о. парок, навіть АІ-Бі-Ем має такі проблеми і в одній з його багатих парафій, де все ще і не було жодних фінансових проблем, ратом прийшли до безробіття, все підупало і яка проблема взагалі втримати якусь цю парафію. Але ці компанії шукають якогось виходу і якісь виходу для них і для нас напевно є. Були різні пропозиції такого виходу з кризи і їх варто би розглянути. Напевно є більше можливостей, як та одна, щоб перевести "Свободу" на тиждень.

Як казав покійний Кепрін, наша преса, чи в і краю чи на поселеннях, все була в дефіциті. Сланим вибитком було лише Тиктор, який заступав якесь підприємство у Львові і з нього субсидиовав "Дзвіночок", якого був редактором, й інші книжкові, головне історичні, видання. А вибитком лише підтверджує правило. До всієї нашої преси, де в вона не була, завжди треба було це ми не повністю її фінансувати, то бодай доплатувати. І це ми всі робили, бо знали, що це найважливіше. Найважливіше є втримати мову. Кожна імперія, а головне російська, починає віднесення мови. Це вона зробила зі всіма підсовєтськими

можна розділити, бо один не виживе без другого. Пригадується мимоволі вірш Франка "Україна мовить":

*Ти знає, що сола я і боєса,
 А до мого тв пороса
 Пришюю, захтїю платити мені.
 Ну, о мене слухам платити мені.
 А нарікать на мене слюю.
 Просїла я тебе, чи ні?*

Справа в тім, що УНСюоз прийшов до тієї України і служив її вірно сто років. Він знав, що "гола вона і вбога" і що слугам у неї "платити скую". Він знав, що вона не просила його, але він став як доброволець на її службу. Це був дуже "fall order" і Союз його чесно і сумлінно ніс усе столїття у набагато важчих обставинах, ніж інші. Непересвіді другого столїття якось варто б його понести далі. Як "стає боса" Україна якось старалась втримати ту решту преси, що має і це навіть нині віднажується вивдати газети з нічого, то як би ми мали той єдиний щоденник на Заході ліквідувати? Преса — це життя народу. Варто би радше збільшити тираж і обсяг "Свободи" і дати її в Україні, де за нею великий попит, де її дуже цінять і читають, і цитують, і передруковують цілі статті, про що мені неодноразово говорив (і показував ці статті) головний редактор. Преса в зрусифікованій Україні більше, як життя, це головна армія до її серця. Я не економіст і не фінансист, але є таких у нас повно і варто б прислухатися до їх голосу. Поза всією багатогранною брагською діяльністю, що її веде Союз та всі столїття, найважливішою його заслугою є його видання: "Свобода", "Український Тиждень" і "Веселка". Одне певне не зменшення, але збільшення, або бодай втримання "статусу кво" є нині потрібне.

на анкету також годі рахувати і вважати її вирішальним чинником. Це статистично доказано, що анкети мають 15-20% відповідей. Переконалася я в цьому на власному досвіді, коли діла в час наукової праї розсилала анкету, одну з "конфом" УВУ, а другу зі Східноєвропейського наукового інституту в Мюнхені і мала менше, як 20% відповідей. Проф. Кох, директор інституту, потішив мене, що не пересічна відповідь на анкету, а як розсилає це раз, то відповідь нагається між 3-5%. Так що на це нема що рахувати. І нема що казати, що об Союз, або "Свобода", Союз не може існувати без "Свободи", а "Свобода" без Союзу. Це сім'яські близнюки, яких не

можна розділити, бо один не виживе без другого. Пригадується мимоволі вірш Франка "Україна мовить":

*Ти знає, що сола я і боєса,
 А до мого тв пороса
 Пришюю, захтїю платити мені.
 Ну, о мене слухам платити мені.
 А нарікать на мене слюю.
 Просїла я тебе, чи ні?*

Справа в тім, що УНСюоз прийшов до тієї України і служив її вірно сто років. Він знав, що "гола вона і вбога" і що слугам у неї "платити скую". Він знав, що вона не просила його, але він став як доброволець на її службу. Це був дуже "fall order" і Союз його чесно і сумлінно ніс усе столїття у набагато важчих обставинах, ніж інші. Непересвіді другого столїття якось варто б його понести далі. Як "стає боса" Україна якось старалась втримати ту решту преси, що має і це навіть нині віднажується вивдати газети з нічого, то як би ми мали той єдиний щоденник на Заході ліквідувати? Преса — це життя народу. Варто би радше збільшити тираж і обсяг "Свободи" і дати її в Україні, де за нею великий попит, де її дуже цінять і читають, і цитують, і передруковують цілі статті, про що мені неодноразово говорив (і показував ці статті) головний редактор. Преса в зрусифікованій Україні більше, як життя, це головна армія до її серця. Я не економіст і не фінансист, але є таких у нас повно і варто б прислухатися до їх голосу. Поза всією багатогранною брагською діяльністю, що її веде Союз та всі столїття, найважливішою його заслугою є його видання: "Свобода", "Український Тиждень" і "Веселка". Одне певне не зменшення, але збільшення, або бодай втримання "статусу кво" є нині потрібне.

Друкарня "Свободи" в 1920 році.

І. С. Коропецький

ОСТАННЯ ПЕРЕДВЕРЕННА МАТУРАЛЬНА КЛЯСА УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В СТАНИСЛАВОВІ

Худьо (поляк, і його ім'я не залишилося в моїй пам'яті) вчив нас в останній класі суспільні науки. Це була інновація в шкільній програмі. Тому що мене ці проблеми завжди цікавили, а в приміщенні згадує його аналіз різних суспільно-політичних моделей. Антін Маркович (поляк, мабуть, українського походження) був учителем рукопису. Був добродушним та дешо емоційним і через те часто був предметом різних жартів між учнями. Він прищипив багатьом з нас замилування до спорту.

Зі всіх професорів я особисто маю найкращі спомини про Богдана Скоробогатого. Був він не тільки дуже добрим професором фізики — багатьох він зацікавив до цього предмету, включно зі мною (хоча лише на короткий час), але був також справедливим і розумним виховником у бурсі с. Йоасафа. Він ставився до учнів з пошаною, наприклад, він чи не єдиний з-поміж професорів звертався до нас через третю особу. Завжди був дбайливо оягненим і бідо платив в ньому пожитки власної гідності. У відношенні до учнів був терпеливий та привітний. Для декотро з нас він став прикладом, гідним наслідування на все життя. Остап Гамерський вчив математику та фізику вже при кінці мого перебування в гімназії. Др-Саван Нікфюрджер вчив нас в різних класах латини, українську мову та психологію. Також був опікуном кількох моїх нових класів. Завжди ставився до учнів з виrozumінням і він чи єдиний звертав увагу на нашу матеріальні обставини та фінансові жертви наших батьків, зв'язані з нашою наукою. Осип Скорихет вчив нас русинку. Він був відомий мистець, керівник УСС'ів. Навіть його вигляд та поведінка вказували, що маєстас до діла з артистичною індивідуальністю. Ніколи не забуду його мінерного настрою, коли йому, місцеві, доручили вчити нас ручних робіт,

включно зі столітством. Для мене він залишився в пам'яті і те і тім, що колись "копаня" з однієї з моїх тіток.

Крім названих професорів, ще інші, які вчили нас під час цих восьми років, приходить на думку: о. Володимир Коновалюк, Олександр Бойчук, Нікофор Данши, Юзеф Дрозд (поляк), др-Юзеф Зеліньскі (поляк, історик, який видавав якусь газету), Дмитро Лискевич (засланий совєтською владою на Сибір), Іван Новосельський, Іван Смолинський, Степан Малешків.

Закли обговорюваному наше навчання — кілька думок про нас самих. Учні нашої класи різного соціального походження і різних фінансових можливостей. Але за шлий час мого перебування в гімназії я не пригадую собі буквально ні одного випадку, щоб хтось з нас згадував про ці ризики. Вони не відігравали жодної ролі в нашому взаємному відношенні. Ми прямо були товаришами.

Значним фактором у нашому житті був спорт. Замість змагання в науці, ми змагалися на спортивній площі. Улюбленими розголами спорту були: коняний м'яч (декілька з нас були "неделгальні" членами станиславського спортивного клубу "Пролом"), відбавка, пінг-понг, верши джиги та інші небагатых лещата. Ми, мабуть, були першою класною, що почала грати коняківку. Легкоатлетикою мало хто займався. Крім молодецького ентузіазму, об'єктивного говорачи, наш спортивні осяги були незначні. Однією з причин був брак свідомого зусилля удосконалення в якійсь вибраній діяльності спорту. Не менш важливою причиною був брак належних обставин для нашої спортивної активності; ми не мали досвідчених тренерів, приладів, таборів тощо. Наші виховники трактували наш спортивні зацікавлення як соціально нешкідливі та медично корисні заняття для молодих лю-

Василь Діюк

Не забуваймо минулого, прямуймо до майбутнього!

Відомий в Торонто активний суспільно-громадський діяч др-Остан Винницький, колишній житель переселенського українського табору в Міттенвальді, Німеччина, в роках 1946-49 докладав багато праї і старань у збірні інформаційного матеріалу з давнього і нового часу, щоби написати скрипт і видати своїми коштом відеофільм "Спомини про Міттенвальд".

Якщо врахувати, що таборі опіано автором у дошкільній до відеофільму брошури. У ній автор з великим зворушенням згадує пережите в міттенвальдському таборі, але рідно часом підкреслює, як важко сумно було з ним прощатися і емігрувати до різних країн світу. Прощачось, кожний з нас по-своєму це переживав. Деякі їхали зі своїми родинами, приятелями, а деякі від'їжджали самітними. Тим, мабуть, найважче було їхати за океан до нових незнаних країн, а залишаючи Європу, залишали в ній нашу Україну, а в ній доріжок нам несли. Але в серці горіла налія, що колись там і збудувати нашу мрію і ми повернемося до нашої України. Бог зміловерився над нами і нашим українським народом і Україна стала вільною, хоч до повного закріплення державності ще далека дороба.

Відеофільм варто якнайкраще набути в автора, і нехай оглядають його дідуся, бабусі, батьки і матері та пізнають своїх дітей і внуки, переконують, що українському роду нема перешкоди. Зокрема цей відеофільм є дуже побажанням діда нашої шкільної молоді, бо в ньому вона побачить, як силною є сила духу нашого українського народу і його молоді у різних важких обставинах. Добрий початок зробила голова Шкільної Ради Торонто Л. Зараска, закупивши частину відеофільму від окремих шкіль. Думаю, що її силами підуть й інші школи, організації та окремі особи.

Др-О. Винницький вніс великий вклад в нашу мемуаристику, представивши все те в найбільш привабливій формі. Тому у певний, що українська спільнота в діаспорі і Україні належно оцінить його працю.

Відеофільм можна набути: Канада: Dr. Oszyn Wypnuckiy, 35-601 Warden Ave., Etobicoke, Ontario, M9B 5Z5; 3CA: Mr. Yaroslav Duzey, 26657 Haver Hill, Warren, Mich. 48091.

Тоді у нього зародилась думка, що не можна цього забути, бо це частина нашої життя, частина нашої історії. Конечно це мусить бути якось зібране, зафіксоване і передане до історії скитань нашого народу по ринах чужих закутків. І він постановив зібрати все, що тільки вдасться, записати, підтвердити свідченнями і зробити відеофільм.

Однак більші організації та структурний розвиток у цьому напрямі міг бути важливим фактором у розвитку наших характерів.

Потрібно також згадати і наше ставлення до крашої статі. Крім щорічних спільних танцювальних забав, консервативне та релігійне виховання робило нас у стосунках з нашими ровесниками у жіночих гімназіях УПТ чи Сестер Василіанок загалом стриманими та несміливими. Лише, може, в останніх доводилося кількох наших товаришів стати проявляти досить помітне зацікавлення вибраними своєю сферою. Але більшість, я сказав би, була ще дуже невинною, коли їх порівняли з теперішніми юнаками того віку.

В загальному, дивлячись з віддалі часу, наша наука в гімназії мала і добрі і свої єдині сторони. Немає сумніву, що професори ставили до своїх учнів великі вимоги. Потрібно було багато працювати, щоб перейти до вищої класи. Про якусь "протекцію" чи злагідніючі обставини у виплку незадовільного поступу в науці не могло бути мови. Не знає яка метода навчання панувала тоді в інших гімназіях тодішньої Польщі, чи в інших країнах. Однак, у порівнянні з теперішньою, вона була застарілою. Наголос був на вивченні матеріалу напам'ять. Було релативно мало можливості та заохоти зі сторони професорів до дискусії з нами під час шкільних занять. Можливо, з огляду на навантаження, професори не мали змоги підходити до потреб окремих учнів та допомагати їм в індивідуальному розвитку. А може і вважали, що такий підхід не корисний для початкового процесу. Не пригадую собі, щоб було якесь спілкування між професорами та студентами поза шкільними годинами. Різні добровільні товариства, т.зв. кружки (літературні, спортивні, хор та інші), які зустрічали після науки, також не ставили доброго нагодою для зближення між професорами та їхніми учнями, а були звичайно продовженням шкільної рутини.

Не з причини професорського складу нашої гімназії, але через централізоване укладання шкільної програми державною, гімназіальна наука не дуже протівлялася нас до модерного життя. Все такі деякі намагання в цьому напрямі були вже зроблені, починаючи якраз нашою класною. Вона була першою, на якій випробували нову систему середньої освіти. "До двох класів шк., старого типу", ми перейшли знову до 1-ої класи "нового типу". По чотирьох класах (в яких, наприклад, ми не вивчали грешкої мови) здавали ми т.зв. малу матурі, щоб вступити до дешо спеціалізованого ліцею.

(Продовження буде)

